

Z dopisů redakci

Zdravotní rizika větrných elektráren

Obzor. Každý zná ten pocit v přírodě při pohledu do dálky. Pro tento zážitek lezeme po horách, sedíme na břehu moře při východu a západu slunce. Když máme štěstí, že bydlíme na vsi, je toto zadívání se do daleka příjemné, když si jen tak po práci vyjdeme do polí, k lesu. Takto odpočíváme, relaxujeme, vnímáme krásu.

Větrné elektrárny s otáčejícími se ostrými rameny vrtulí svým pohybem stále přitahují naši pozornost „jsme na pozoru“,

stimulují tak vegetativní nervový systém a podvědomě brání relaxaci.

Při dlouhodobém vystavení se takovým podnětům se mohou dostavit zdravotní potíže jako vyšší tlak, bolesti hlavy, depresivní stavy, které jsou často označovány jako civilizační choroby. Proto není vhodné stavět větrné elektrárny v hustě obydlených oblastech, za humny vsí. Krajina kolem se stává „průmyslovou“ se všemi následky zdravotními i krajinotvornými.

Judita Hofhanzlová

Z tvorby našich čtenářů

Zázrak

Děšť spánky pohladil,
z nebes se k zemi snášší.
Studánka v Tiché krajině,
klid do duše se vnášší.

Voda z kropila zahrady,
zelenou chlubí se tráva.
Černý kos skáče v kalužích,
zlatému Slunci mává.

Květy se zvedly k oblakům,
vzduch omámen je vůní.

Ozónem kraj je prosycen,
srnky jdou napít se z tůň.

Voda je esencí zázraků,
když řeka s potůčkem se vine,
pak spolu kamsi odplují,
do země dálné... jiné...

Hle... kapka v kapce...
jezero už tvoří -
a krůpěj z břehů přeteče,
do rozbouřených moří.

Jana Petrova,
Jihlava

Školy, představte se

Pololetí v naší přípravné třídě

Již se ohlížíme za prvním pololetím školního roku v přípravné třídě. Děti se postupně seznámily a během adaptačních dnů i začlenily do kolektivu inovativních tříd v základní škole.

Ve třídě se věnujeme aktivitám, které dětem pomáhají rozvíjet a zkoumat, jak věci fungují a učíme se chápat věci kolem sebe. Velmi rádi hrajeme hry se zaměřením na sluchovou, zrakovou a jazykovou průpravu dětí předškolního věku.

Ve velké míře zahrnujeme pohyb venku i ve třídě. Při tematických výpravách sbíráme přírodní, které využijeme při tvořivé i vzdělávací činnosti. Kukuřičná zrna, kaštany, žaludy využívají děti pro vytváření různých obrazců a

piktogramů.

Pro zpestření činnosti děti uklízí přírodními různými pomůckami, nejoblíbenější pomůcka je pinzeta, dřevěné hůlky a lžička, kde rozvíjí jemnou motoriku.

Děti používají s oblibou písčivky (dřevěná krabice naplněná pískem) také k procvičování jemné motoriky. Podle předlohy kreslí obrázky, píší velká tiskací písmena a číslice. Používají sítko a různé nádoby k prosévání a přesypávání písku.

Velmi nás baví společné aktivity během projektových dní inovativních tříd, kde objevujeme svět, který nás obklopuje.

Jana Filová, učitelka a děti přípravné třídy
Foto: archiv školy

Martin Kukla

Znojemský most v Jihlavě – jeden z nejdůležitějších dopravních uzlů v krajském městě – musí Kraj Vysočina opravit.

Mostní kontrola koncem roku 2023 zjistila, že některá nosná ložiska nejsou v dobrém stavu. Kraj Vysočina jako vlastník mostu okamžitě zasáhl – omezil zatížení, zajistil bezpečnost.

Nové vedení Kraje Vysočina vybralo ze tří zvažovaných variant oprav tu časově nejpriznivější, technicky přijatelnou a efektivní.

Už je vybrána zkušená a s místními podmínkami obeznámená společnost, která připraví projektovou dokumentaci oprav, v příštím roce bude následovat stavební řízení vč. získání stavebního povolení,

Oprava Znojemského mostu? Skvělý projekt pro lidi!

ZNOJEMSKÝ most.

Foto: Kraj Vysočina

ve druhé polovině roku 2026 vybereme dodavatele a v roce 2027 bude most opraven.

Bude zachována kvalitně založená spodní část mostu, nosníky sneseny a vybetonována nová konstrukce s náběhy. Stavba by měla omezit provoz jen na devět měsíců a Kraj Vysočina za ni zaplatí odhadem

76 milionů korun.

Je dohoda, že zástupci města Jihlava budou přizváni ke všem zásadním jednáním včetně těch, při kterých se budou řešit objízdné trasy nebo termíny pro projekt navazujícího nového zatrolejování Hradební ulice i opraveného mostu.

Kraje i města musí fungovat

pro lidi. A toto je přesně ten případ. Most vydrží dalších 100 let! Stejně odpovědně přistupujeme k realizaci dalších krajských akcí – na Jihlavsku například ke stavbě obchvatu Rytířska, kde práce začnou už na přelomu února a března.

(Autor je hejtmanem Kraje Vysočina)

Ptákem letošního roku je třasořitka

Česká společnost ornitologická (ČSO) vyhlásila ptákem roku 2025 konipas horského. Pomyslnou korunu mu předal rehek domácí.

Udělením čestného titulu chtějí ornitologové představit veřejnosti méně známý, ale stále poměrně běžný ptačí druh a upozornit na význam přírodních vodních toků pro živočichy, lidi i krajinu.

Titul pták roku uděluje ČSO zpravidla známým druhům, které lze potkat na mnoha místech republiky.

„Konipas horský upřednostňuje především horské a kopcovité oblasti, které dávají vodním tokům potřebný spád a charakter řečiště, nevyhýbá se však ani nižším polohám, a tak na něj můžeme narazit téměř kdekoli. V Polábí a v Dolním Povltaví, stejně jako na jihu Moravy, existují hnízdiště v nadmořské výšce dokonce nižší než 200 metrů nad mořem,“ říká Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO.

Poznávacím znamením všech konipasů je dlouhý, úzký ocas, kterým téměř neustále kývají nahoru a dolů. „Teorii proč to dělají, je více. Jedna říká, že se tak chrání proti útoku predátorů. Když konipas přistane na zemi, okamžitě zakmitá ocasem. Tento pohyb může upoutat pozornost predátora a vylákat ho z úkrytu, dokud je pták ještě ve střehu a může se vyhnout ulovení. Pokud se v okolí predátor nenachází, začne se konipas krmit a v určitých intervalech pohybuje ocasem pro případ, že by se v blízkosti přece jenom nějaký objevil. Další hypotézou je, že kýváním ocasem pláší sedící hmyz, kterým se živí,“ vysvětluje Lukáš Viktor z ČSO.

Kmitání ocasem je pro konipase tak příznačné, že na něj odkazují i lidové názvy. Pojmenování třasořitka se vysky-

tovalo zejména na střední a východní Moravě, třasoprdelka v jižních Čechách, třasprdelka na západní Moravě a cacorka je doložena z Podkrkonoší. Další z pojmenování odkazují na jeho častý výskyt u vody nebo na pastvinách. Na mnoha místech se tak vžila pojmenování jako vodník, pastyrečka anebo právě konipas.

„U posledního slova však nelze vyloučit ani spojitost s vyhledáváním potravy v čerstvé oranici za oráčem, tj. „pase se za koněm,“ sděluje Petr Procházka z Ústavu obratlovců Akademie věd České republiky.

Konipasi horší přilétají ze zimovišť ve Středomoří ve druhé polovině března. Svým partnerům i hnízdištím jsou věrní. Místo pro hnízdění si vyhledávají v blízkosti vody, ve výšce okolo 2 metrů nad zemí, nebo nad vodní hladinou.

Hnízdí v dutinách a skalních štěrbinách, ale za vděk vezmou i puklinami vodních staveb a konstrukcemi lávek či mostů. Stavbu hnízda má na starosti samice.

Jak můžete konipasy podpořit?

■ Nabídněme konipasům dostatek hnízdních příležitostí. „Ocení zejména různé typy polobudek, které můžeme po dohodě s vlastníkem objektu umístit třeba pod lávky a mosty nebo na jiná místa v blízkosti vody chráněná před predátory. Při úpravách vodních toků a stavbě poldrů myslíme také na přírodu a nechávejme v nich přirozená koryta potoků a řek,“ apeluje Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO.

Ačkoli je konipas tažný druh a drtivá většina jich tráví zimu v teplém Středomoří, každý rok v Česku malá část populace zimuje. „Proto vyzýváme veřejnost, aby v zimním období věnovala konipasům horským pozornost a zapisovala jejich pozorování do faunistické databáze Avif na odkazu avif.birds.cz,“ vybízí Vermouzek.

S vyhlášením ptáka roku vydá ČSO zvláštní číslo časopisu Ptačí svět věnované konipasovi horskému.

„Běžně snáší 5–6 vajec a pár může zahnízdít dvakrát, výjimčně i třikrát do roka. O úspěchu hnízdění rozhoduje především počasí, které má vliv na dostupnost a množství potravy. Tu tvoří zpravidla hmyz, nicméně konipasi nepohrdnou ani pavouky, drobnými měkkýši, koryši a v jejich jídelníčku se mohou objevit i pulci obojživelníků či rybí potěr,“ zmiňuje Viktor.

V prostředí konipasů nes-

mí chybět tekoucí voda, jsou schopni zahnízdít i na některých regulovaných tocích, pokud mají kamenité, šterkové nebo betonové volně přístupné břehy.

O jejich životní prostředí je však mohou připravit výstavby údolních nádrží, zatrubnění toků nebo klimatická změna přinášející dlouhodobá období horka s minimem srážek.

-tz-

Foto: Jiří Bartoš